Jaarverslag 2001
Werkprogramma 2002

RAAD VOOR HET LANDELIJK GEBIED

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter

Bericht van minister Brinkhorst

Jaarverslag 2001

Activiteiten ter voorbereiding van de adviezen

Communicatie, afstemming en samenwerking

Adviezen in 2001

Werkprogramma 2002

Interview met de algemeen secretaris

Bijlagen
- samenstelling raad en secretariaat
- overzicht van publicaties t/m 31-12-2001

VOORWOORD

Het werk van adviesraden balanceert voortdurend op het breukvlak van wat er stond te gebeuren en wat ons te wachten staat. Men kan mij tegenwerpen dat dit een kenmerk is van alle menselijke activiteit, maar dan wordt de taak van een adviesraad toch onderschat. Een adviesraad moet trachten op zijn terrein te anticiperen en kan vervolgens in retrospectie worden beoordeeld in hoeverre aan die doelstelling is voldaan. Daartoe presenteren wij hierbij ons werkprogramma 2002 en het jaarverslag 2001. De beoordeling van de commissie Houben, die onze raad over de periode 1997-2000 heeft gevaluteerd en de door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden aan de Tweede Kamer aangeboden evaluatie, leiden er toe dat deze voor het eerst op deze schaal worden verspreid.

Het rapport van de commissie Houben constateert dat de adviezen van de raad in brede kring de aandacht trekken, maar dat samenspel met het departement verdere overweging verdient. Uit de beleidsstukken blijkt naar het oordeel van die commissie te weinig van de samenhang tussen advies en de doorwerking ervan. De raad zou er in die visie goed aan doen het licht iets minder onder de korenmaat te steken en nadrukkelijker dan voorheen gebruikelijk aan publiciteit en pr-activiteiten te denken. Wellicht is hier een samenhang met de voorafgaande constatering. Toch wil de raad benadrukken dat er waardering bestaat voor de contacten met de politieke leiding van het departement in de achterliggende periode. Het periodiek overleg bij toerbeurt op het ministerie en bij de raad heeft direct nut gehad.

De procedure die een werkprogramma moet doorlopen bevordert geenszins de flexibiliteit. Deze ervaring is blijkens de contacten die wij geregeld met andere adviesraden onderhouden niet alleen tot onze raad beperkt. Het zal daarom zaak zijn om buiten het werkprogramma om op gezette tijden met tussentijdse ongevraagde adviezen naar buiten te treden. Die aanbeveling van de commissie Houben zal bij passende gelegenheden tot activiteiten onzerzijds leiden. Dit is inmiddels in enkele briefadviezen gebeurd.

Werkprogramma en jaarverslag weerspiegelen onze inzet voor een goed functionerend landelijk gebied. Wij zullen blijven trachten dat te doen met een benadering die gericht is op wat voor de middellange termijn en lange termijn in dit gebied op het spel staat. De grote druk op de ruimte brengt ons ertoe om tal van sociale en fysieke elementen - zoals biodiversiteit - onder de aandacht te brengen. Het is onze overtuiging dat in de nieuwe kabinetsperiode hier, voor wat het beleid betreft, een prioritaire taak ligt voor het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Rest mij om diegenen die zich met grote toewijding inzetten op ons secretariaat om het werk van de raad te ondersteunen oprecht te danken. Er is veel gepresteerd. Het zal duidelijk zijn dat ik in dit verband nadrukkelijk de naam van Teun Klumpers wil noemen, die van de raad afscheid heeft genomen na meer dan tien jaar voortreffelijk werk bij deze raad en de voorgangers er van.

Prof. H.J.L.Vonhoff
Voorzitter Raad voor het Landelijk Gebied

Bericht van minister Brinkhorst

Bron: Mieke van Engelen fotografie

Het landelijk gebied is sterk in beweging. De grote stedelijke druk op het landelijk gebied, de gebeurtenissen rond de MKZ en de spanning tussen bouwactiviteiten en het behoud van diersoorten zoals de korenwolf, zijn daar duidelijke voorbeelden van. Deze situatie vereist een helder en doeltreffend beleid van de overheid. Beleid dat grondig voorbereid moet worden. De ambtelijke diensten van het ministerie van LNV spelen daarbij uiteraard een cruciale rol, maar ik vind het belangrijk om daarnaast ook een beroep te doen op het advies van deskundigen van buiten het ministerie. Met het oog daarop beschikt mijn ministerie over de Raad voor het Landelijk Gebied.

De adviezen van de raad hebben de afgelopen jaren merkbaar invloed gehad op het beleid van LNV. Ik denk daarbij aan adviezen als 'Het belang van samenhang' en 'Bergen met beleid', die mede richting gegeven hebben aan het Structuurschema Groene Ruimte 2. Dat gebeurt in het algemeen niet door in de beleidsteksten expliciet te verwijzen naar de raadsadviezen, maar het gedachtegoed van de raad is niettemin herkenbaar terug te vinden in de teksten. Vanuit mijn Europese ervaring vond ik met name het raadsadvies 'LNV tussen Europa en de regio' interessant, omdat het helder de veranderende positie van LNV schetst die het gevolg is van Europese ontwikkelingen en nieuwe perspectieven schetst voor de toekomst.

De rol van een adviesraad in het beleidsproces is een bijzondere. De deskundigheid van de raad is uitgangspunt, maar het is een ander soort deskundigheid dan die van bijvoorbeeld een onderzoeksinstelling. Een adviesraad kenmerkt zich door een onafhankelijk, deskundig inhoudelijk oordeel te koppelen aan een groot inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen en in draagvlak en haalbaarheid van beleid. Dat oordeel mondt uit in adviezen in verschillende fasen van het beleidsproces, waarmee de maatschappelijke discussie wordt gevoed en waarmee bij de besluitvorming rekening kan, maar uitdrukkelijk niet hoeft te worden gehouden. Een mijns inziens essentiële rol, waar ik graag gebruik van maak. Ik hecht er daarom sterk waarde aan om regelmatig rechtstreeks met de raad van gedachten te wisselen over actuele onderwerpen. Ik heb daar de afgelopen jaren goede ervaringen mee opgedaan, en ik beveel mijn opvolger van harte aan om hier mee door te gaan.

Voor 2002 heeft de raad onderwerpen op de agenda staan die cruciaal zijn voor de toekomst van het landelijk gebied, zoals het advies over de landbouw als leverancier van groene diensten aan de samenleving. Ik verwacht dat dit advies, net als voorgaande adviezen, richting zal geven aan de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Ontwikkelingen die van belang zijn voor de hele samenleving, want, zoals het Structuurschema Groene Ruimte 2 al aangeeft: het landelijk gebied is er voor iedereen!

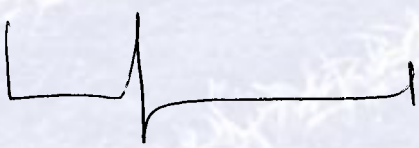

Laurens-Jan Brinkhorst
Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

JAARVERSLAG 2001

De adviesopdracht luidt als volgt:

"De regering en de beide kamers der Staten Generaal adviseren over strategische beleidsvraagstukken ten aanzien van de functies landbouw, natuur, bos en landschap, openluchtrecreatie en visserij van het landelijk gebied, alsmede strategische vraagstukken die verband houden met dan wel van invloed zijn op die functies, al dan niet in onderlinge samenhang."

De Raad voor het Landelijk Gebied is per 1 januari 1997 ingesteld bij wet en op 28 januari 1997 door de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij geïnstalleerd. De raad adviseert de regering en het parlement over strategische beleidsvraagstukken voor de lange termijn ten aanzien van de functies landbouw, natuur, bos en landschap, openluchtrecreatie en visserij van het landelijk gebied. De raad richt zich mede op vraagstukken die verband houden met dan wel van invloed zijn op die functies, al dan niet in onderlinge samenhang. Jaarlijks stelt de minister in samenspraak met de raad het werkprogramma vast.

Naast het adviseren op strategische hoofdlijnen voor de lange termijn, adviseert de raad incidenteel, gevraagd en ongevraagd, ook het parlement over concrete actuele zaken voor de korte termijn. Hiermee geeft de raad mede invulling aan de wens van het parlement om rechtstreeks advies van de adviesraden te ontvangen.

Een nieuwe zittingsperiode: continuïteit en vernieuwing

Het jaarverslag 2001 is het eerste jaarverslag uit de tweede zittingsperiode van de Raad voor het Landelijk Gebied. Naar aanleiding van de conclusies uit het evaluatierapport over de eerste vier jaren heeft de raad dit jaar meer aandacht geschonken aan:

- *het zorg dragen voor een goede doorwerking van de adviezen binnen het ministerie van LNV;*
- *de rechtstreekse advisering aan de Tweede Kamer;*
- *scherper stellen van de adviezen;*
- *de wijze waarop de raad zijn adviezen naar buiten brengt.*

Ook is de samenstelling van de raad enigszins veranderd. Het bestuurlijk 'overgewicht' is teruggedrongen door leden te benoemen met meer inhoudelijke deskundigheid. Binnen het secretariaat hebben er ook wijzigingen plaatsgevonden. De raad heeft op 1 november 2001 afscheid genomen van zijn secretaris, Teun Klumpers. Hij is op 1 januari 2002 opgevolgd door Walter Kooy.

Plenaire vergaderingen van de raad

De raad kent geen vaste commissies, onderraden of dagelijks bestuur. De raad speelt zelf een centrale rol bij de adviesvoorbereiding. De plenaire raad en zijn maandelijkse vergaderingen vormen het hart van het raadswerk. Daarin wordt het werkprogramma besproken, worden de lijnen voor de te ontwikkelen adviezen uitgezet, worden de adviesvoorbereidingen besproken en worden uiteindelijk de conceptadviezen bediscussieerd en vastgesteld. De raad kwam in 2001 tien keer bijeen voor een plenaire vergadering. De vergadering van mei werd over twee dagen gespreid. Deze extra tijd werd gebruikt voor kennismaking met de nieuwe leden en voor het ontwikkelen van een visie op het werk van de raad in de komende periode.

Het kloppend hart van de raad

Activiteiten ter voorbereiding van adviezen

De raad stelt voor ieder adviesonderwerp een voorbereidingsgroep samen, soms aangevuld met één of meer externe deskundigen. Deze groep - ondersteund door één of twee medewerkers van het secretariaat - bereidt de totstandkoming van het advies voor. De raad gebruikt bij de voorbereiding van het advies verschillende werkvormen, afhankelijk van het adviesonderwerp. Het instellen van een werkgroep ad hoc is een vorm die regelmatig wordt gehanteerd. Hieraan nemen enige raadsleden deel en eventueel een aantal deskundigen van buiten de raad. Ook past de raad andere vormen van externe oriëntatie toe. Naast literatuurstudie vergaart de raad informatie, inzichten en standpunten via interviews, werkbezoek, workshops, discussiebijeenkomsten, een klein uitbesteed onderzoek, etc. Het secretariaat vervult een belangrijke rol bij het organiseren en coördineren van deze activiteiten en bij het inpassen en integreren van de uitkomsten in het advies.

Ten behoeve van de adviesvoorbereiding stelde de raad dit jaar diverse ad hoc werkgroepen in. Bij de adviezen over agribusiness, waterberging, vestigingsvoorwaarden en bij de toekomst van de dierhouderij zijn deze aangevuld met deskundigen van buiten. Daarnaast waren er ook diverse andere activiteiten ter voorbereiding van adviezen. Zo werd voor ieder adviesonderwerp een groot aantal gesprekken gevoerd met deskundigen en direct betrokkenen, gingen de leden van de werkgroep biologische landbouw twee keer op pad om biologische bedrijven te bezoeken, en werden in de voorbereiding van zowel biologische landbouw als dierhouderij rondetafelgesprekken gevoerd waarvoor een aantal deskundigen werd gevraagd.

Overleg met de bewindslieden van LNV

Op 15 februari 2001 is met de minister gesproken over de voorbereiding van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en de plaats van het landelijk gebied daarin, het landbouwonderwijs en het Structuurschema Groene Ruimte 2. Op 20 april 2001 vond met de staatssecretaris overleg plaats over gebruik van de door de raad ontwikkelde kwaliteitsbenadering bij de ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie. Een volgend gesprek met de minister vond plaats op 25 juni. Belangrijkste onderwerp van gesprek was het werkprogramma 2002 van de raad. Op 2 oktober 2001 vond overleg met de minister plaats over de toekomst van de dierhouderij.

Andere bestuurlijke contacten

Op 19 april 2001 is overleg gevoerd met vertegenwoordigers van het Innovatienetwerk Groene Ruimte en Agrocluster om te bezien in hoeverre de werkzaamheden elkaar kunnen aanvullen.
Twee adviezen zijn op locatie aan minister Brinkhorst aangeboden: op 28 maart 2001 het advies over de biologische landbouw en op 5 september 2001 het advies over de toekomst van de dierhouderij. Op 6 september 2001 is een gesprek gevoerd met leden van de Vaste Commissie Landbouw uit de Tweede Kamer. Dit gesprek ging deels over het daags tevoren gepresenteerde advies over de toekomst van de dierhouderij in ons land, maar er werd ook gesproken over andere adviezen en over de gedachten van de raad over de ontwikkelingen in het landelijk gebied.

Communicatie, afstemming en samenwerking

Raadslid Willemien van Montfrans biedt op 5 september 2001 minister Brinkhorst het advies aan over de toekomst van de dierhouderij

Communicatie

Onder invloed van de uitkomsten van de evaluatie 1997-2000 heeft de raad meer aandacht besteed aan de bekendmaking en publiciteit rondom zijn adviezen. Een tweetal adviezen is in dit verslagjaar tijdens een openbare bijeenkomst aan de minister van LNV op locatie aangeboden: het advies over biologische landbouw tijdens een bijeenkomst in een Konmar-supermarkt in Rijswijk en het advies over dierhouderij tijdens een bijeenkomst op een boerderij in Schipluiden. Deze laatste presentatie heeft onder meer geleid tot een uitvoerig verslag in enkele journaals van RTL 4.
Om het werk van de raad en zijn adviezen meer onder de aandacht te brengen levert de raad - desgevraagd en binnen zijn mogelijkheden - actieve bijdragen aan conferenties en symposia.
Om de doorwerking in beleid te verbeteren heeft de raad verschillende keren met de vaste kamercommissie van LNV en de bewindspersonen overleg gevoerd.
Ook de website blijkt een goed gebruikt communicatiekanaal. Adviezen worden veelvuldig opgevraagd door zowel de overheid als daarbuiten.
Om de communicatie gestructureerd en professioneler te kunnen oppakken, heeft de raad per 1 december 2001 een communicatiemedewerker aangesteld.

Afstemming en samenwerking met andere adviescolleges

De samenwerking met andere adviesraden neemt toe, vooral in de vorm van informele consultaties over en weer of het uitwisselen van vertrouwelijke concepten. De afspraak tussen alle raden om adviezen en werkprogramma's uit te wisselen, blijft bestaan. De raden blijven op deze wijze jaar geïnformeerd over elkaars werkzaamheden. Daarnaast is er het periodiek overleg tussen de voorzitters en secretarissen van de Raad voor Verkeer en Waterstaat, de VROM-raad en de Raad voor het Landelijk Gebied. In het verslagjaar vond dit op 18 juni plaats. Incidenteel is er ook een uitwisseling met andere raden, naar aanleiding van specifieke onderwerpen, dit jaar met onder meer de Onderwijsraad bij de voorbereiding van één van zijn adviezen. De jaarlijkse ontmoeting van alle voorzitters van de adviescolleges vond ook in 2001 weer plaats en het in 1999 gestarte kwartaaloverleg van de secretarissen werd in het verslagjaar gecontinueerd.

Internationale uitwisseling en samenwerking

De raad zoekt nadrukkelijk contact met instellingen in het buitenland, waar onder de landbouwvertegenwoordigingen bij de diverse ambassades, de Nederlandse vertegenwoordigers in het Europees Parlement en relevante organisaties en overheden waaronder EU-organen. Zo wordt informatie verzameld voor het opstellen van de adviezen en tegelijk gewerkt aan verbreding van het gebruik van de adviezen. Van elk advies verschijnt daarom ook een verkorte Engelse versie, die aan een groot aantal contacten in het buitenland wordt toegezonden. De raad neemt vanaf de oprichting deel aan een internationaal uitwisselings- en samenwerkingsverband van natuur- en milieuadviesraden (EEAC) uit (a.s.) EU-lidstaten. De jaarlijkse conferentie van participerende raden vond in 2001 in november plaats in Gent, België. De uitwisseling van informatie vindt ook plaats via de gemeenschappelijke 'focal point-information service'. De EEAC heeft onder meer een landbouw-werkgroep waarin leden en medewerkers van de raad actief deelnemen aan de beraadslagingen en aan het opstellen van diverse schriftelijke verklaringen en andere uitingen.

Jo Swinnen, raadslid
"Het Europees landbouwbeleid moet aangepast worden en zich verder ontwikkelen in de richting van een kwaliteitsgericht en geïntegreerd plattelandsbeleid in het kader van de nieuwe eisen die de maatschappij stelt, van de uitbreiding van de EU naar Oost-Europa, en van de verdere integratie van Europa met de rest van de wereld."

Adviezen in 2001

Het werkprogramma was ambitieus. Dit heeft er toe geleid dat enkele adviesonderwerpen uit het jaar 2000 pas in de loop van het zittingsjaar 2001 tot een definitieve afronding kwamen. Het advies over de vestigingsvoorwaarden voor agroconcerns en het advies over de toekomst van de dierhouderij waren aan het einde van het jaar 2000 nog volop in voorbereiding en werden respectievelijk in het voorjaar en in de zomer van 2001 vastgesteld. Daarnaast bracht de raad twee briefadviezen uit die niet in het werkprogramma waren voorzien. In 2001 heeft de raad de volgende adviezen uitgebracht:

'Vergunningvrij bouwen en welstandstoezicht'
briefadvies

De raad heeft dit advies opgesteld vanwege het ingediende wetsvoorstel tot wijziging van de Woningwet. Hiermee werd zowel democratisering van de welstand als liberalisering van de bouwvergunningplicht en procedures beoogd. De raad kon hiermee instemmen, maar heeft wel de volgende bemerkingen:

- *het welstandstoezicht moet wel op het juiste moment (kunnen) plaatsvinden op basis van vooraf geformuleerde criteria;*
- *ook bij liberalisering moeten gemeenten voldoende instrumenten behouden om alle voor de ruimtelijke kwaliteit belangrijke bouwactiviteiten te kunnen beoordelen, eventueel gedifferentieerd per wijk of gebied.*

De raad heeft voorstellen gedaan voor wijziging van de wetstekst. Het briefadvies werd in de decembervergadering 2000 vastgesteld, verzending naar de Tweede Kamer vond plaats in januari 2001. Het advies is niet in druk verschenen maar in briefvorm en in beperkte vorm verspreid.

beleidsreactie
De Tweede Kamer heeft het advies betrokken bij het notaoverleg over de nota Architectuurbeleid 2001-2004 en het wetsvoorstel tot wijziging van de Woningwet. De vaste kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft de inhoud van het advies betrokken bij de discussie over de Architectuurnota. De vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft het advies betrokken bij de behandeling in de Tweede Kamer.

'Nota Architectuurbeleid '
briefadvies

De raad heeft tevens besloten om een korte reactie te schrijven naar aanleiding van de nota 'Architectuurbeleid 2001-2004 Ontwerpen aan Nederland', welke door de Rijksbouwmeester is uitgegeven. De raad constateert met tevredenheid dat de nota Architectuurbeleid uitgaat van een breed architectuurbegrip, zowel voor het stedelijk als het landelijk gebied. De raad steunt de ambitie om ontwerpende disciplines een plaats te geven bij de aanstaande metamorfose van de ruimte, maar dat vraagt wel om concrete programma's met goede instrumenten. De raad stelt voor om hier met name aandacht te schenken aan de door de raad voorgestelde kwaliteitsbenadering.
Het briefadvies is vastgesteld na een schriftelijke ronde langs de leden van de raad. Verzending aan de Rijksbouwmeester en anderen vond plaats in februari 2001. Het advies is verder niet in druk verschenen.

beleidsreactie
De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft de inhoud van het advies betrokken bij de discussie over de Architectuurnota. De raad heeft geen reactie ontvangen van het ministerie van LNV, noch van de Rijksbouwmeester.

'De natuur van het draagvlak',
advies over de versterking van de politiek-maatschappelijke basis voor het natuurbeleid

De raad meent dat niet het ontbreken van maatschappelijk draagvlak, maar de te beperkte beleidsmatige en bestuurlijke benútting en doorwerking daarvan een beperkende factor is voor het natuurbeleid. Daardoor is het beleid in de praktijk - de uitwerking en de doorwerking - geen juiste afspiegeling van de waardering van de samenleving voor de natuur. Een betere natuur begint bij het bestuur. Ook een consequent en 'voorbeeldig' beleid kan bijdragen tot een betere benutting van het aanwezige maatschappelijk draagvlak en ook andere partijen aanzetten tot (meer) daden. Dat vergt in de eerste plaats bestuurlijke verinnerlijking van natuur en natuurbeleid. Tevens zijn de herkenbaarheid van beleidsdoelen, duidelijkheid en continuïteit in het beleid belangrijk. Het advies is vastgesteld in de december 2000 en in maart 2001 gepubliceerd.

beleidsreactie
De staatssecretaris van LNV ziet het advies als een ondersteuning van het huidige natuurbeleid en als een bevestiging van de analyses die zijn gemaakt voor de nota 'Natuur voor de mensen, mensen voor de natuur'. Zij onderschrijft het pleidooi voor de herkenbaarheid van de beleidsdoelen. Ook onderschrijft zij dat duidelijkheid en continuïteit in het beleid van groot belang zijn.

Rie de Boois, raadslid
"De waardering voor natuur is sterk afhankelijk van de kennis er over. Een niet meer voorkomende soort of verdwenen landschap wordt door de meeste mensen niet gemist. Het referentiekader voor natuurbeleving wordt daardoor steeds armetieriger; de rijkdom uit het verleden is weggestopt in Verkade-albums. Ook het beleid van overheden lijdt onder het gebrek aan 'collectief geheugen' voor natuur."

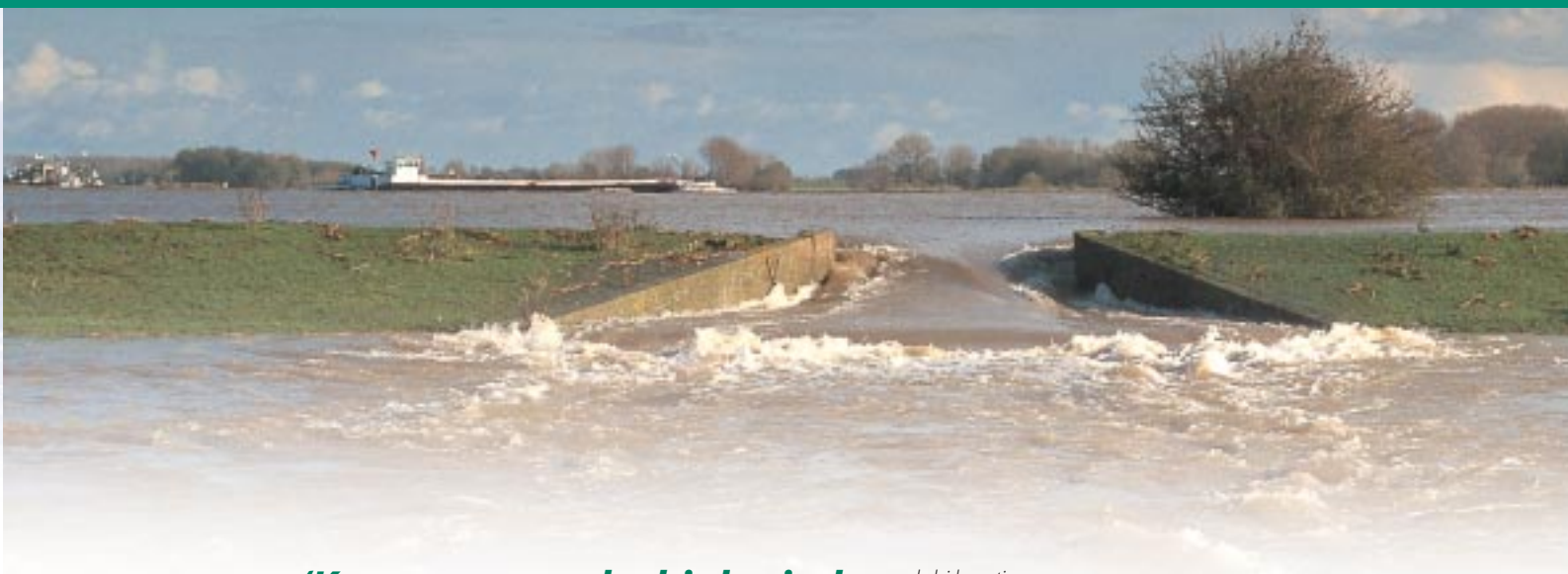

'Kansen voor de biologische landbouw', advies over de kansen voor de biologische landbouw in Nederland tot 2015

De raad verwacht dat de biologische landbouw in 2015 een marktaandeel van 10 tot 20% kan halen, maar de sector kan dit niet zonder goede randvoorwaarden van de overheid. De raad ziet voor de overheid taken op het gebied van wet- en regelgeving, productiefactoren, financiële instrumenten, kennis, onderzoek en opleiding en tenslotte kennisverspreiding, voorlichting en beeldvorming. Binnen de sector stelt de raad samenwerking, schaalvergroting en productdifferentiatie als voorwaarde, en ook moeten de zwakke plekken in de keten verstrekt worden. Het advies is in december 2000 vastgesteld, en op 28 maart 2001 aangeboden aan minister Brinkhorst tijdens een bijeenkomst in de Konmar-supermarkt in Rijswijk.

beleidsreactie
De minister van LNV vindt dat de raad een optimistisch beeld schetst voor de biologische landbouw. Verder constateert de minister dat de raad de hoofdlijnen van zijn beleid ondersteunt op de punten heldere communicatie naar consumenten, intensiveren en verbreden van onderzoek, en de ontwikkeling in onderwijs. Alleen het voorstel tot handhaving van de omschakelingsregeling kan hij niet onderschrijven.

'Bergen met beleid', advies over de implementatie van waterberging en waterbuffering in beleid en uitvoeringsplannen

In het kader van het nieuwe adagium 'Ruimte voor water', heeft de raad de mogelijkheden voor de combinatie van natuur, landschap, landbouw en recreatie met ruimte voor water verkend. De raad komt tot de conclusie dat de meekoppeling voor waterberging en/of -buffering met handhaving van de hoofdfunctie nauwelijks mogelijkheden biedt. Wel zijn er goede mogelijkheden voor het omgekeerde: meekoppeling van groene functies in gebieden die voor de hoofdfunctie water worden ingericht en bestemd. Het advies is vastgesteld in mei 2001 en in juni 2001 gepubliceerd.

beleidsreactie
De staatssecretaris van LNV onderschrijft dat waterberging met behoud van een andere hoofdfunctie veelal niet mogelijk zal zijn. Bij het vasthouden van water ziet ze meer kansen. Het kabinet heeft gekozen voor integraal waterbeheer, dat goede kansen biedt voor landbouw, natuur, recreatie en visserij in combinatie met water.

Joan Leemhuis-Stout, raadslid
"De watertoets is een goede kanskaart voor de provincies."

'Agribusiness: steeds meer business, steeds minder agri', advies over de vestigingsvoorwaarden voor internationale agribusiness

De raad constateert dat agribusiness steeds meer business en steeds minder agri wordt. Daarom moet sectoraal werken binnen bedrijfsleven en de overheid worden doorbroken. Ook constateert de raad de volgende ontwikkelingen die het gunstig vestigingsklimaat hier bedreigen:

- *verminderde grondstoffenproductie in Nederland en veranderingen in handelsfuncties en distributie;*
- *uitbreiding van de Europese Unie zal vooral leiden tot versterking van de agribusiness buiten Nederland;*
- *bij vestiging en ontwikkeling van bedrijven spelen de oorspronkelijke vestigingsvoordelen van ons land geringere rol waaronder ook de lokale land bouwproductie;*
- *investeren in onderwijs, innovatievermogen en omgevingskwaliteit is belangrijk;*
- *harmonisatie in de EU-landen leidt tot gelijktrekking van met name de financieel-economische vestigingsvoorwaarden.*

Het advies is vastgesteld op februari 2001 en gepubliceerd in juli 2001.

beleidsreactie
Op 31-12-2001 heeft de raad nog geen reactie van de minister van LNV ontvangen.

'Vóór het kalf verdronken is ...',
advies over de toekomst van de dierhouderij in Nederland

De raad vindt het belangrijk dat er op langere termijn, zo'n twintig jaar, nog een levensvatbare dierhouderij in Nederland zal zijn. Dierhouderij is nu een belangrijke functie in het landelijk gebied: als producent van betrouwbaar voedsel, als beheerder van het typisch Nederlandse cultuurlandschap zoals wij dat kennen en waarderen en als bestaansbasis van boeren. Om een dierhouderij met toekomst op de langere termijn zeker te stellen zal deze ingrijpend moeten veranderen. Dat kan niet aan de marktwerking alleen worden overgelaten. De raad benadrukt de behoefte aan een plan voor omvorming met concrete doelen op alle aspecten: voedselveiligheid, gezondheid en welzijn van de dieren, milieu, landschap en economie. Een langdurige inzet van alle partijen moet verzekerd zijn. Zo'n plan zal ook moeten aangeven wat de verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen zijn: van de sector zelf, van de agro-industrie en van de detailhandel, maar ook wat de politiek, en in het bijzonder de minister van LNV, kan en moet bijdragen aan de omvorming van de dierhouderij. De raad heeft in dit advies bewust geen plan uitgewerkt, maar aangegeven dat er een plan moet komen met de minister van LNV als initiatiefnemer. Vastgesteld in de junivergadering 2001, het advies werd openbaar na de aanbieding op 5 september 2001 aan minister Brinkhorst op de boerderij van de familie van Adrichem te Schipluiden.

beleidsreactie

De reactie van de minister van LNV werd niet in het verslagjaar 2001 ontvangen maar in januari 2002. De MKZ-crisis en het advies van de denkgroep Wijffels hebben de advisering van de raad over het perspectief van de veehouderij gekruist. De minister merkt het advies aan als waardevol. Wat richting betreft stemt het volgens hem overeen met de visies van de commissie Koopmans en de denkgroep Wijffels. De raad gaat verder dan deze adviezen waar hij ingaat op het veranderingsproces dat in de veehouderij nodig is om te gaan voldoen aan maatschappelijke randvoorwaarden voor een duurzame veehouderij (ecologie, economie en normen en waarden). De minister geeft aan dat de aanbevelingen over het veranderingsproces worden benut in het werkprogramma voor de implementatie van het advies van de denkgroep Wijffels. Zelf kondigt de minister actie aan met betrekking tot dierenwelzijn, diergezondheid, extensivering, ruimtelijke ordening en plattelandsontwikkeling. Het veranderingsproces van de veehouderij en andere partijen in de ketens plaatst de minister in het kader van de werkplannen van andere partijen die hij wil ondersteunen. Impliciet wijst hij hiermee de regierol voor het veranderingsproces af. Het advies legde de verantwoordelijkheid voor het bij elkaar brengen van partijen, het ontwikkelen van een gezamenlijk plan met een procesontwerp en de voortgang ervan juist bij de minister.

Willemien van Montfrans-Hartman, raadslid

"De boer is anoniem geworden. De consument kent de producent niet. De overheid voert geen regie en coöperaties en retailers vechten ieder voor hun eigen belang. Onze veehouders moeten zelf of via hun organisaties weer een herkenbare plek gaan innemen in de keten."

WERKPROGRAMMA 2002

Het landelijk gebied staat beleidsmatig duidelijk op de kaart. De Raad voor het Landelijk Gebied heeft daar in voorgaande jaren regelmatig voor gepleit en inmiddels is dat in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en het Structuurschema Groene Ruimte 2 ook tot uitdrukking gebracht. Bij de adviezen die in 2002 op het werkprogramma staan, ligt het accent daarom wat meer op deelaspecten van het beleid. De steeds grotere invloed van de stedelijke samenleving, de positie en de toekomstige rol van de landbouw, zijn aspecten die bij bijna alle adviezen op de een of andere manier een rol spelen. Een ander aspect wat vrijwel altijd aan de orde komt, is de doorwerking van het rijksbeleid naar andere overheden, burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties en tegelijkertijd het omgekeerde: het gebruik maken van de energie die vrijkomt uit bottom-up processen, het geven van ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving, het stimuleren van gebiedsgerichte oplossingen.

Voor 2002 staan de volgende adviesonderwerpen op de agenda:

Betekenis van sociaal-culturele ontwikkelingen voor het landelijk gebied

Op verzoek van de staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij bereidt de Raad voor het Landelijk Gebied een advies voor over de betekenis van sociaal-culturele ontwikkelingen voor het landelijk gebied.

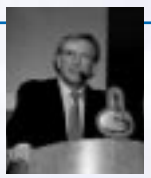

Bart Jan Krouwel, raadslid

"Werkend aan de adviesaanvraag 'sociaal-culturele ontwikkelingen en het platteland', merk ik steeds weer hoe complex het is om voor wezenlijke veranderingsprocessen snel draagvlak te vinden. Het ontstaan van positieve energie door onzekerheden als een kans te zien, zou meer geloofd moeten worden."

In de Nederlandse samenleving doen zich tal van sociaal-culturele veranderingen voor, zoals opmars van de dienstensector en ICT, afname van het aantal landbouwbedrijven, demografische veranderingen als vergrijzing en een groter aandeel allochtonen, een hogere levensstandaard, etc. Deze veranderingen vinden uiteindelijk hun weerslag in de perceptie, betekenis en gebruik van het landelijk gebied. Zo wordt weiland vaak gezien als een soort natuur en daarmee bijna een collectief eigendom: weiland wordt 'wijland'. De collectieve waarden van het landelijk gebied worden steeds belangrijker. Tevens valt te verwachten dat de ruimtelijke inrichting van het landelijk gebied in de toekomst in sterkere mate wordt bepaald door de groeiende vrijetijdsindustrie. Een 'industrie' die tegemoet zal willen komen aan onder andere de vraag naar 'authentieke' belevenissen in het landelijk gebied.

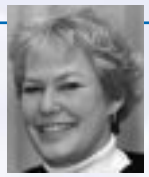

Lynde Blok, raadslid

"De worsteling om met de Raad te komen tot een zinnig en vernieuwend advies over de sociaal-culturele betekenis van het platteland voor de komende decennia is inspirerend, moeizaam, soms conflictueus. Als bewoner en bestuurder in dat prachtige buitengebied ervaar ik dagelijks het belang van de tegenstelling stad en land."

Dit alles kan tot grote verschuivingen leiden in de omgang met het landelijk gebied, maar ook tot fricties tussen en binnen de diverse groepen gebruikers, zoals boeren, bewoners en stedelingen.

Sociaal culturele ontwikkelingen voor het landelijk gebied

Het advies zal ingaan op deze sociaal-culturele veranderingen en de weerslag daarvan in perceptie, betekenis en gebruik van het landelijk gebied. Eisen en verwachtingen van de burger/consument zijn daarbij het uitgangspunt. Het advies zal zich richten op hoofdlijnen en op de langere termijn, met het jaar 2030 als perspectief, en op de rol van de overheid. Naar verwachting wordt het advies in mei 2002 uitgebracht.

Jan Douwe van der Ploeg, raadslid
"Landbouw, voedsel en landelijk gebied vertegenwoordigen op dit moment aandachtsvelden die boordevol dilemma's en elkaar uitsluitende beleidsopties zitten. Het nuchter in kaart brengen van deze dilemma's en opties en het ontwikkelen van goed gefundeerde voorstellen is cruciaal. Dat maakt het raadswerk erg interessant en leuk."

Guus Borger, raadslid
"De 10 miljoen mensen die leven in de steden, worden geacht medegebruikers te zijn van het landelijk gebied. Maar de veelkleurigheid van de stad vind ik niet terug in het landelijk gebied."

Food Delta

Het begrip Food Delta verwijst naar het perspectief van een vitaal en maatschappelijk ingebed complex van economische activiteiten voor de productie, bewerking en distributie van voedsel zoals de minister van LNV dat heeft geschetst in de nota 'Voedsel en groen'. Belangrijke thema's in die nota zijn maatschappelijk verantwoord ondernemen, internationalisering en innovatie. De adviesvraag aan de raad richt zich op de economische betekenis van het agrofoodcomplex, het vertrouwen van de consument in de veiligheid en gezondheid van voedsel en de rol van kennis en wetenschap om deze beiden te borgen en daarover eenduidig en helder te communiceren. Het advies komt op basis van een kritische analyse van de maatschappelijke rol van kennis en wetenschap tot een aantal conclusies en aanbevelingen die voor een deel betrekking hebben op het kenniscentrum Wageningen. Niet alleen moet kennis op maat beschikbaar zijn voor startende ondernemers, maar ook publieke kennis over de veiligheid en gezondheid van voedsel. Burgers en maatschappelijke organisaties zouden ook betere ingangen moeten hebben om kennis op maat te verkrijgen. Dit vermindert overigens niet de verantwoordelijkheid die de overheid heeft voor de bewaking van de voedselveiligheid. De vaststelling en afronding van het advies zijn voorzien in maart 2002.

Monique van der Laan-Veraart, raadslid
"De wetenschap staat ver van de praktijk. Ook in de beleving van boeren is de afstand groot. De maatschappelijke organisaties denken niet in onderzoeksvragen en denken ook niet aan Wageningen als oplossingsbieder. Vanuit Wageningen is er weinig idee om vragen uit de samenleving te krijgen."

Een divers aanbod van voedsel vereist de ontwikkeling en inzet van kennis in nauwe wisselwerking met de praktijk. Borging van voedselveiligheid vraagt ook kennis, maar deze moet objectief en publiek beschikbaar zijn. De universiteit speelt een belangrijke rol om te voorzien in beide kennisbehoeften.

Landbouw als beheerder van de groene ruimte

Dit advies is een onderdeel van een breder advies over het beheer van de EHS en het Landschap. De centrale vraag is op welke wijze agrarische ondernemers een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappelijke functie van beheer van het landelijk gebied binnen een economisch duurzame bedrijfsvoering. Het gaat dan om beheer van landschap, natuur, water, cultuurhistorie en toegankelijkheid. Dit advies richt zich in het bijzonder op de instituties en arrangementen om de beheersfunctie van de landbouw op een doelmatige en efficiënte wijze te organiseren. Zo zal verkend worden in hoeverre er mogelijkheden zijn voor vormen van marktwerking binnen door de overheid gestelde kaders. Zo ja, dan kan dat een alternatief vormen voor de subsidiesystematiek van het Programma Beheer (onderdeel Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer). Tevens wordt gekeken naar andere financieringsbronnen en de rol van collectieven zoals de agrarische natuurverenigingen. Naast een interne werkgroep van de raad worden deskundigen uit praktijk en onderzoek geconsulteerd. Volgens de planning wordt het advies vastgesteld in maart en uitgebracht in april 2002.

Ontwikkelingsrichtingen voor beheer EHS en het landschap

Met de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' heeft beleidsmatig de vermaatschappelijking van natuur definitief gestalte gekregen. Een dergelijke vermaatschappelijking vindt ook plaats in het beheer van natuur en landschap dat steeds meer door of met behulp van anderen dan alleen de traditionele terreinbeherende organisaties, landgoedeigenaren en agrariërs plaatsvindt. Het advies gaat onder meer in op deze ontwikkeling, de consequenties voor het beleid en de mate waarin deze ontwikkeling kan voorzien in een duurzame basis voor de gewenste natuurkwaliteit. Dit advies wordt uitgebracht in juni 2002.

Frits Prillevitz, raadslid

"Vroeger was aankoop van grond voor natuurbehoud verreweg mijn eerste prioriteit, dat leverde tenminste echte veiligstelling op. Gezien de mentale omslag in de agrarische wereld, waardoor beheer van natuur- en landschapswaarden op landbouwgronden nu oprechter en deskundiger aandacht krijgt, zie ik voor de toekomst een veel grotere rol voor boeren weggelegd in het beheer van de groene ruimte in ons land."

Frieda van Diepen-Oost, raadslid

"De plattelandsbrief wordt gemotiveerd vanuit de constatering dat de toekomst van de landbouw, het Europees beleid, de investeringen in het landschap, de druk vanuit de stad en een aantal recente crisissen continu aandacht vragen van radio, tv en schrijvende pers. Maar de politieke agenda moet niet bepaald worden door radio, televisie en kranten maar door de maatschappelijke problemen. De raad wil die problemen benoemen, verhelderen en aan de politiek voorleggen met een advies over oplossingsrichtingen."

De groene ruimte wordt beheerd

Soortenbeleid

De raad zal in een gevraagd advies ingaan op het soortenbeleid. Aanleidingen daarvoor zijn onder meer de bestaande onduidelijkheid over de relatie tussen het soortenbeleid en het gebiedenbeleid en behoefte aan prioritering bij de uitvoering van soortenbeschermingsplannen. Op basis van een analyse van het soortenbeleid zal de raad aanbevelingen doen voor optimalisering van het soortenbeleid en gaat daarbij in op soortenbeschermingsplannen, integraal beleid en beschermende regelgeving. Dit advies komt uit in maart 2002.

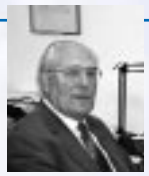

Peter Nijhoff, raadslid

"Korenwolf, kamsalamander, modderkruiper. Snelle projectontwikkelaars en ambitieuze burgemeesters associëren 'soorten' met even zo vele zakken zand in de vooruitgangsmachine. Als bioloog beschouw ik soorten als de expressie van biodiversiteit en onmisbare elementen in onze ecosystemen. Voor de raad zijn zij inspiratiebron bij het benoemen van de maatschappelijke waarden van de natuur."

De positie van de primaire landbouw in de keten

De relatief zwakke positie van primaire agrarische bedrijven tegenover de handel en de voedingsmiddelenindustrie is geen nieuw verschijnsel. Het was de reden voor het oprichten van landbouwcoöperaties aan het einde van de negentiende eeuw. De concentratie in de andere schakels van de keten, de detailhandel, en in reactie daarop in de voedingsmiddelenindustrie en bij bedrijven die toeleveren, schrijdt snel voort. Landbouwbedrijven worden steeds meer als een schakel geïntegreerd in ketens die met elkaar concurreren. Dat bedreigt de positie van de horizontaal georganiseerde coöperaties. In de akkerbouw en de melkveehouderij komt daar nog bij dat de steun van de marktordeningen van het Europese landbouwbeleid zal verminderen. De vraag is hoe agrarische ondernemers hierop kunnen

reageren. In de adviesvraag worden strategieën genoemd om de toegevoegde waarde per eenheid product te verhogen: productdifferentiatie, marktsegmentatie en ketenverkorting. Gevraagd wordt deze in het advies te beoordelen op kansrijkheid in vergelijking met strategieën die zich richten op kostprijsverlaging. Verbreding van het aanbod met andere producten en diensten dient hierbij ook te worden genoemd. Voorts wordt gevraagd aandacht te besteden aan de kansen om in te spelen op nieuwe behoeften in de samenleving en innovaties toe te passen. De start is in overleg met LNV uitgesteld om ruimte te maken voor andere onderwerpen. Het advies is voorzien voor eind 2002.

Koos Koolen, raadslid
"Voor een vitaal landelijk gebied is een vitale landbouw onmisbaar. De belangstelling in de samenleving voor kwaliteit van het landelijk gebied is een kans. Voor boeren kan de kwaliteit van de omgeving waarin zij produceren een sterk punt zijn in de concurrentie. Maar dan moet het Nederlands product door de andere ketenpartijen, onder andere de retail, krachtiger gepositioneerd worden."

Groen onderwijs, briefadvies over de positie van het groene onderwijs

De positie van het 'groene onderwijs' is in discussie. Het groene onderwijs is van wezenlijke betekenis voor het landelijk gebied hetgeen voor de raad aanleiding is in te gaan op de optimale organisatie van het groene onderwijs. Het advies gaat in op de relatie tussen het departement van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het groene onderwijs. Dit advies is uitgebracht in februari 2002.

Reactie op SGR 2, deel 1

Met het Structuurschema Groene Ruimte 2, deel 1 brengt het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij een groot deel van zijn beleid voor het landelijk gebied in discussie. De adviezen die de raad in de afgelopen jaren heeft uitgebracht, raken aan vele onderdelen van het Structuurschema en zijn deels in het Structuurschema verwerkt. In een advies over het Structuurschema zal de raad ingaan op het voorgenomen beleid, puttend uit en voortbouwend op bestaande adviezen. Dit advies wordt in mei 2002 uitgebracht.

'Reactie op Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, deel 3'

briefadvies

De raad heeft met het oog op deel 1 van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening enkele gevraagde adviezen uitgebracht, met name 'geleid door kwaliteit' en 'het belang van samenhang'. In deel 3 van de Vijfde Nota zijn elementen uit deze adviezen terug te vinden. De uiteindelijke PKB-beslissing heeft grote invloed op het landelijk gebied hetgeen voor de raad aanleiding is geweest hierover aan de Tweede Kamer een advies uit te brengen ten behoeve van de maatschappelijke discussie over deel 3. Het advies is uitgebracht in februari 2002.

Theo Beckers, raadslid
"Een SGR2 in deze vorm is niet meer nodig, de Vijfde Nota en het daaraan te verbinden uitvoeringsprogramma zijn voldoende richtinggevend. In het uitvoeringsprogramma is wel veel meer aandacht nodig voor recreatie en het recreatie-bedrijfsleven. De economische betekenis daarvan voor het landelijk gebied wordt in het beleid sterk onderschat. Ook zou het beleid zich niet alleen moeten richten op meer landschap, maar ook op meer wetenschap. Een toekomstgericht plattelandsbeleid verdient een betere kennishuishouding."

Steeds minder ruimte voor plant- en diersoorten

De toekomst van de landbouw en het landelijk gebied

In samenwerking met de VROM-raad, de Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek en het Innovatie Netwerk Groene Ruimte wordt gewerkt aan een advies waarin de toekomst van landbouw en het landelijk gebied fundamenteel en vernieuwend aan de orde komen. Het advies kijkt voorbij de grenzen van Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en Structuurschema Groene Ruimte 2. Verwacht mag worden dat de gezamenlijke inzet van kennis en denkkracht van de verschillende raden zal leiden tot fundamentele stappen vooruit in het denken over het landelijk gebied. De aard van dit advies noodzaakt niet tot een krappe tijdsplanning. Verwacht wordt dat het advies in het eerste kwartaal van 2003 gereed is.

Interview met de algemeen secretaris

Walter Kooy is per 1 januari 2002 benoemd als secretaris van de Raad voor het Landelijk Gebied. Hij volgt Teun Klumpers op die op 1 november 2001 afscheid heeft genomen. Walter is geen onbekende voor het ministerie van LNV. Tot januari was hij hoofd beleidsontwikkeling bij de Directie Natuurbeheer.

'Ik vind de overstap van beleidsontwikkeling naar de kant van beleidsadvisering een bijzondere ervaring. Ik kijk nu met meer afstand en vanuit een breder perspectief naar het beleid. De raad denkt minder binnen LNV kaders en heeft meer tijd voor reflectie. Het is een voordeel dat ik het ministerie en het werkveld goed ken. In mijn vorige functie was ik een gebruiker van de adviezen van de raad. Ik weet dus waar een advies aan moet voldoen, wil het advies effect hebben in het beleidsproces. Uit de evaluatie 1997-2000, de eerst vier zittingsjaren van de raad, blijkt een grote waardering voor de inhoud en beleidsrelevantie van de adviezen. Naar voren komt ook dat de adviezen nog te beperkt doorwerken in het rijksbeleid.

Dit jaar gaan wij ons inzetten om een snelle en betere doorwerking te bereiken. Wij gaan meer aandacht besteden aan het aanscherpen van de aanbevelingen van de adviezen en aan het onder de aandacht brengen van adviezen. Mijn streven is om de rol die van aan ons wordt gevraagd, het onafhankelijk adviseren op de lange en middellange termijn, een betekenisvolle rol te laten zijn, gewaardeerd door bewindspersonen, parlement en beleidsdirecties. In mijn vorige functie als gebruiker van adviezen heb ik ervaren dat een compacte en herkenbare boodschap die aansluit op de beleidsbehoeften cruciaal is. Een juiste timing is hiervoor van groot belang. De raad richt zich met name op het uitbrengen van strategische lange termijn adviezen. Deze adviesonderwerpen worden vooraf vastgesteld in de vorm van een werkprogramma. Naast deze inzet reserveren wij ook ruimte voor gevraagde en ongevraagde adviezen over actuele kwesties die van belang zijn voor het landelijk gebied. Dit zijn onderwerpen die gedurende het jaar naar boven komen en die wij meestal niet van tevoren kunnen voorzien.

Het werkprogramma 2002 beslaat dit jaar het hele spectrum van het beleidsveld van LNV. Wat mij persoonlijk op dit moment het meest intrigeert is de veranderende positie van de landbouw in de samenleving. De landbouw maakt momenteel een snelle en hectische ontwikkeling door, en er is veel kritiek. De uitdaging voor zowel de landbouwsector als de overheid is om er voor te zorgen dat die ontwikkeling leidt tot een economisch en ecologisch duurzame sector, die een belangrijke rol voor de samenleving vervult. Zo is dat in het verleden geweest, en dat kan weer. Vanuit de RLG draag ik graag aan die ontwikkeling bij.'

Bijlagen

1. Samenstelling raad en secretariaat

Richtlijnen voor de samenstelling van de raad

De Kaderwet adviescolleges stelt dat de nieuwe adviesraden uit ten hoogste 14 leden en een voorzitter mogen bestaan. De Raad voor het Landelijk Gebied bestaat uit het maximale aantal leden. Zij zijn - conform de richtlijnen van de wet - onafhankelijk en benoemd op basis van hun deskundigheid op het werkterrein waarvoor de raad is ingesteld, alsmede hun maatschappelijke kennis en ervaring.

Samenstelling van de raad

De samenstelling van de raad was op 31 december 2001 als volgt:

* ***prof. H.J.L. Vonhoff (voorzitter),*** *voorheen Commissaris der Koningin en thans onder meer voorzitter van de Hoge Veluwe*
* ***prof. dr. Th.A.M. Beckers,*** *hoogleraar Vrijetijdswetenschappen Katholieke Universiteit Brabant*
* ***mw. drs. H.L. Blok,*** *oud-gedeputeerde in Zuid-Holland en thans burgemeester van Brummen*
* ***mw. dr. H.M. de Boois,*** *oud-lid Tweede Kamer en voorzitter Zuiveringsschap Amstel en Gooiland, thans onder meer voorzitter van Vogelbescherming Nederland*
* ***prof. dr. G.J. Borger,*** *hoogleraar historische geografie aan de Universiteit van Amsterdam*
* ***mw. mr. F.G. van Diepen-Oost,*** *oud-gedeputeerde in Noord-Holland*
* ***ir. J.T.G.M. Koolen,*** *voorzitter Limburgse Land- en Tuinbouw Bond*
* ***B.J. Krouwel,*** *bankier; hoofd stafgroep duurzame ontwikkelingen van Rabobank Nederland*
* ***mw. M.D.A.M. van der Laan-Veraart,*** *agrariër, oud-voorzitter Nederlands Agrarisch JongerenKontakt*
* ***mw. ir. J.M. Leemhuis-Stout,*** *oud-Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland en oud-voorzitter van de Unie van Waterschappen*
* ***mw. G.W. van Montfrans-Hartman,*** *oud-burgemeester, partner Boer en Croon Procesmanagement*
* ***P. Nijhoff,*** *oud-directeur van de Stichting Natuur en Milieu*
* ***prof. dr. J.D. van der Ploeg,*** *hoogleraar Rurale Sociologie Landbouwuniversiteit Wageningen*
* ***ir. F.C. Prillevitz,*** *voormalig landbouwraad in Portugal en oud-directeur Staatsbosbeheer*
* ***prof. dr. J. Swinnen,*** *landbouweconoom, hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven*

Bezetting secretariaat

Het secretariaat van de raad was op 31 december 2001 als volgt samengesteld:

* ***mr. W.J. Kooy, algemeen secretaris,*** *hoofd van het secretariaat (benoemd per 1-1-2002)*
* ***mw. J.N. Dam,*** *documentatie en systeembeheer; coördinatie administratie*
* ***mw. J.P. de Jesus,*** *financiële en personele administratie; secretariaat algemeen*
* ***mw. M. Van Rhenen-Winkel,*** *post- en archiefzaken; secretariaat algemeen*
* ***mw. drs. E.A. Andersson,*** *projectleider, met als eerste aandachtsgebied internationale ontwikkeling natuur, bos en landschap, ruimtelijke ordening en landgebruik*
* ***drs. W.H. Brandenburg,*** *projectleider, met als eerste aandachtsgebied functieafstemming en integratie in het landelijk gebied, gebiedsgericht beleid en plattelandsvernieuwing*
* ***ir. J.A. van Driel,*** *projectleider, met als eerste aandachtsgebied nationale en internationale ontwikkeling van landbouw, handel en visserij en de consequenties op nationaal niveau*
* ***mw. M. Eisner,*** *communicatiemedewerker*
* ***dr. B.H. van Leeuwen,*** *projectleider en tevens plv. secretaris, met als eerste aandachtsgebied natuur en de milieu-randvoorwaarden, trends en modellen, biologische aspecten, visserij*
* ***drs. P.C.M. Levelink,*** *projectleider, met als eerste aandachtsgebied sociaal-culturele en ruimtelijke aspecten van het landelijk gebied*
* ***ir. G.C. Weernekers,*** *projectleider, met als eerste aandachtsgebied de ontwikkeling van de openluchtrecreatie en woon-werk-vrijetijdspatronen*
* ***ing. C.H.R. Wichers****, projectleider, met als eerste aandachtsgebied inrichting, beheer en gebruik van het landelijk gebied ten behoeve van natuur, bos, landbouw en openluchtrecreatie.*

2. Overzicht publicaties t/m 31-12-2001

Adviezen

RLG 97/2	Tien voor de toekomst advies t.b.v. beleidsagenda landelijk gebied 21e eeuw (augustus 1997)
RLG 97/3	Stad en land in groen verband advies over de ordening van stad en land (augustus 1997)
RLG 97/4	Nieuw land ontwikkelen: zinnig of onbezonnen? advies over de zinnigheid van nieuw landoplossingen voor mainports, woningbouw, landbouw, natuur of recreatie (oktober 1997)
RLG 98/2	Van waarden, opportunisme en vergetelheid advies over het bestuur van het landelijk gebied (mei 1998)
RLG 98/3	Leven en laten leven advies over de kustvisserij en de natuur in kustgebieden (maart 1998)
RLG 98/4	Grote projecten: als het moet, dan ook goed advies over grootschalige ingrepen en de kwaliteit van het landelijk gebied (april 1998)
RLG 98/5	Overvloed en schaarste: water als geld advies over de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelrijzing en bodemdaling (juni 1998)
RLG 98/6	Vaste waarden, nieuwe opties advies over natuur, recreatie en de publieke zaak (september 1998)
RLG 98/7	Zorg en vertrouwen: de basis voor de voedselproductie in de 21e eeuw (oktober 1998)
RLG 98/8	Natuurbeleid dat verder gaat advies over voortgang en vernieuwing van natuurbeleid (november 1998)
RLG 98/9	Het toekomstperspectief voor LNV advies n.a.v. de beleidsagenda (ongevraagd) (november 1998)
RLG 99/2	Made in Holland advies over landelijke gebieden, verscheidenheid en identiteit (maart 1999)
RLG 99/3	Voor een open toekomst advies over ontwikkelingsperspectief voor IJsselmeergebied (juni 1999)
RLG xxxx	Geleid door kwaliteit interim-advies landelijke gebieden en 5e nota ruimtelijke ordening (mei 1999)
RLG xxxx	LNV tussen Europa en de regio interim-advies (juni 1999)
RLG xxxx	LNV tussen Europa en de regio tweede interimadvies, randvoorwaarden en uitvoering Rurale Ontwikkelingsplannen (september 1999)
RLG 99/4	Grondbeleid voor groene functies advies over gericht grondbeleid voor de realisering van ruimte voor groene functies (december 1999)
RLG 00/1	LNV tussen Europa en de regio: de nieuwe opgaven (maart 2000)

RLG xxxx	*Landelijk Gebied in 2010 een verkenning (maart 2000)*
RLG 00/3	*Het belang van samenhang* *advies over ontwikkeling, afstemming en integratie in het landelijk gebied* *(september 2000)*
RLG 00/5	*Wonen in het landelijk gebied* *advies over de Ontwerp-Nota Wonen (september 2000)*
RLG 01/2	*De natuur van het draagvlak* *advies over versterking van de politiek-maatschappelijke basis voor natuurbeleid* *(december 2000)*
RLG 01/3	*Kansen voor de biologische landbouw* *advies over de kansen voor de biologische landbouw in Nederland tot 2015 (december 2000)*
RLG 01/4	*Bergen met beleid* *signaaladvies t.b.v. de implementatie van waterberging en waterbuffering in beleid* *en uitvoeringsplannen (mei 2001)*
RLG 01/5	*Agribusiness: steeds meer business, steeds minder agri* *advies over de vestigingsvoorwaarden voor internationale 'agribusiness' (februari 2001)*
RLG 01/6	*Vóór het kalf verdronken is …* *advies over de toekomst van de dierhouderij in Nederland (juli 2001)*

Briefadviezen

RLG 99/5 Briefadvies inzake de CO2-problematiek in het kader van het verdrag van Kyoto
RLG 99/6 Briefadvies over de Noordtak van de Betuwelijn
RLG 00/2 Briefadvies over het Stimuleringskader voor het landelijk gebied
RLG 01/7 Briefadvies over de Nota Architectuurbeleid
RLG 01/8 Briefadvies over het vergunningvrij bouwen en het welstandstoezicht

Algemene informatie

RLG 97/1 Introductie en werkprogramma 1997-1998 (april 1997)
RLG 98/1 Jaarverslag 1997 (januari 1998)
RLG 99/1 Jaarverslag 1998 incl. verslag symposium d.d. 12 november 1998 (januari 1999)
RLG 00/4 Evaluatie 1997-2000 rapport van een externe evaluatiecommissie o.l.v. mr. F.J.M. Houben (juli 2000)
RLG 00/6 Jaarverslag 1999 (oktober 2000)
RLG 01/1 Jaarverslag 2000 incl. verslag themabijeenkomst d.d. 13 november 2000 (januari 2001)

Alle publicaties staan op de website van de Raad voor het Landelijk Gebied (www.rlg.nl) en zijn desgewenst te 'downloaden'. De publicaties zijn kosteloos via het secretariaat te bestellen.